

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimus 2023-2027

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Riikka Jarkko & Maria Träskilä

17.4.2024

Sopimuksen tavoitteista ja vaatimuksista

- Säilytetään tai edistetään sopimusalueen tavanomaista arvokkaampia luonto- tai maisema-arvoja
- Hoito ja kunnostustoimenpiteet perustuvat hoitosuunnitelmaan
- Sopimus edellyttää sopimusalueen vuosittaista laiduntamista tai hoitamista niittämällä ja niittojätteen poiskorjuulla
- Vuosittainen hoitokorvaus ja tarvittaessa yhden kerran sopimuslohkolle maksettava erillinen korvaus kunnostuksesta (aitaus, petoaita, kunnostusraivaus)

Vaatimuksia ja yleisiä edellytyksiä

- Sopimuskausi ja -vuosi alkavat 1.5. hakuvuonna ja päättyvät 30.4.
- Sopimus on viisivuotinen
- Sopimuksenhakija: viljelijä tai rekisteröity yhdistys
- Sopimuksen hakemiseen tarvitaan tilatunnus
- Sopimusaluetta oltava vähintään 0,30 hehtaaria ja sen tulee olla tuenhakijan hallinnassa koko sopimuskauden ajan (pienin yksittäinen peruslohko 0,05 ha)
 - Vuokralohkojen kirjallinen vuokrasopimus koko sopimuskaudelle
 - Varauduttava todistamaan myös omistamiensa lohkojen hallinta tarvittaessa

Korvaustasot

Maatalousluonnon ja maiseman hoito

Vuotuinen hoitokorvaus:

Valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokas perinnebiotooppikohde	610 €/ha/vuosi
Muut sopimuskohteet	460 €/ha/vuosi

Yhtenä vuonna tarvittaessa maksettava korvaus sopimuslohkolle:

Kunnostusraivaus	450 €/ha
Aitaus	1500 €/ha
Petoaitaus	2400 €/ha

Sopimuksen hakeminen Vipu-palvelussa

- Sopimusta ja sen vuosittaista maksua haetaan sähköisesti peltotukihaussa
- Hakemuksen liitteenä on oltava:
 - Hoitosuunnitelma
 - Jäljennös kirjallisesta vuokrasopimuksesta
 - Jos tuenhakijana yhdistys, toimitettava jäljennös kokouspöytäkirjasta, jossa päätetty sopimuksen hakemisesta
- Uuden sopimuksen hakeminen: hakijalla ei ole sopimusta voimassa, vuonna 2023 haettu sopimus peruttu tai hakemasi lohkot on hylätty maastokatselmuksessa (kunnostettu/kunnostetaan sopimuskelpoisiksi)

Sopimuksen hakeminen Vipu-palvelussa

Hakemuksessa ilmoitetaan:

- Kaikki sopimukseen haettavat peruslohkot
- Peruslohkoille sopimukseen kelpaava kasvikoodi (ympäristösopimus pysyvä nurmi, ympäristösopimus puustoinen tai muu ala)
- Merkitään kunnostustoimenpiteet kasvulohkoittain ja haetaan niille maksua
- Perinnebiotooppitasot

Kasvikoodit ja maankäyttölajit

- Maankäyttölajit:
 - Luonnonlaidun ja niitty: lohkolla voi olla puita enintään 50 puuta/ha ja täytettävä maatalousmaan ja pysyvän nurmen edellytykset
 - Metsämaa tai muu ala: lohkolla voi olla puita enemmän kuin 50 puuta/ha
- Mikäli lohko täyttää maatalousmaan ja pysyvän nurmen vaatimuksen
 - Ilmoitettava kasvi: ympäristösopimusala pysyvä nurmi
- Mikäli lohko ei täytä maatalousmaan ja pysyvän nurmen vaatimusta
 - Ilmoitettava kasvi: ympäristösopimusala puustoinen tai muu ala

Pysyvä nurmi

- Maatalousmaata, jonka tulee olla maan peittämää viljelykelpoista aluetta (alue ei voi olla niin märkä, ettei tavanomaisia viljelytoimenpiteitä pystytä suorittamaan esim. niittää normaaleilla työkoneilla)
- Pysyvän nurmen vaatimuksen täyttää ala, jolla on:
 - Heinä- tai nurmirehukasveja yli 50 % kasvulohkon alasta, jolloin samalla lohkolla voi olla myös muita laidunnettavia ja tuotantoeläimille rehuksi soveltuvia kasveja, joista lehtipensaat ja lehtipuiden taimet voivat esiintyä hajanaisesti yksittäin tai pieninä ryhminä
 - Puita hajanaisesti enintään 50 kpl / ha
 - Ei saa olla ilmakuivissa näkyviä kohteita esim. suuret kivet

Voimassa olevan sopimuksen muutokset

- Voit hakea sopimukseen uusia peruslohkoja lisäalana
 - Vuokrasopimus ja päivitetty hoitosuunnitelma uusille peruslohkoille
- Sopimus voidaan siirtää siirtämällä koko sopimus tai jakamalla sopimus (lomake 160)
- Sopimuksesta voi luopua ilman takaisinperintää vain poikkeustapauksissa esim. ylivoimainen este (kirjallinen ilmoitus ELY-keskukseen)
- Sopimuksen maksua on haettava joka vuosi Vipu-palvelussa
- Sopimus voidaan purkaa ja maksettu tuki periä takaisin tietyissä tapauksissa

Voimassa olevan sopimuksen muutokset

- Ilmoita kirjallisesti ELY-keskukseen seuraavista Vipu-palvelussa tekemistäsi muutoksista:
 - Jos pidät sopimuslohkolla vuoden tauon laidunnuksessa loispaineen tai uhanalaisen lajin säilymisen takia (Huom! Sopimuksen vuosittainen maksu haettava Vipussa, kyseiselle lohkolle ”tuen peruminen”)
 - Mikäli laiduntaminen ei ole mahdollista jonakin vuonna esim. ylivoimainen este (hae sopimuksen päättämistä tai kohteen hoitotoimenpiteen vaihtoa)
 - Jos on tarvetta tarkentaa hoitotoimenpiteitä päivittämällä hoitosuunnitelmaa esim. jos eläinlaji vaihtuu sopimusaikana tai tilan eläinmäärässä tapahtuu merkittäviä muutoksia (vaikuttavat sopimusalueen hoidon tavoitteiden saavuttamiseen)
 - Jos poistat peruslohkoja sopimuksesta (kokonaisala ei voi laskea alle vähimmäisalan)
 - Jos haet perinnebiotoopin arvoluokan muutosta peltotukihaussa

Hoitosuunnitelma

- Sopimus perustuu ELY-keskuksen hyväksymään hoitosuunnitelmaan, jota tuenhakija sitoutuu toteuttamaan koko sopimuskauden ajan
- Yksilöidään alueella tehtävät vuosittaiset hoitotoimenpiteet lohkoittain sekä toimenpiteiden toteuttamisen aikataulu
- Kirjattava erikseen hoitotoimenpiteet, joita toteutetaan, jos:
 - Alue sijaitsee Natura-alueella
 - Alueella uhanalaisen kasvi- tai eläinlajin esiintymispaikka
 - Alueella on tiukasti suojellun eläinlajin esiintymispaikka

Hoitosuunnitelma

- Sopimusehdoissa on kerrottu kaikki hoitosuunnitelmassa vaadittavat asiat, tässä muutama esimerkki kuvattavista asioista:
 - Suunnitellun hankkeen ja hoidon yleiskuvaus sekä tavoitteet
 - Arvioi hankkeen vaikutuksista ympäristöön ja/tai maisemaan
 - Perustamis-, hoito- ja muut toimenpiteet ja niiden toteutusaikataulu peruslohkoittain/hoitokokonaisuuksittain vuosittain jokaiselle sopimusvuodelle
 - Puustoon kohdistuvat hakkuut ja muut toimenpiteet koko alueella
 - Selvitys kaksinkertaisesta rahoituksesta esim. Helmi-tuella tehty aitaus
 - Selvitys petouhkaan varautumisesta

Sopimukseen voidaan hyväksyä

- Vuosittain laiduntamalla tai niittämällä hoidettavat:
 - Perinnebiotoopit
 - Luonnonlaitumet, jotka ovat pellon ulkopuolista aluetta
 - Luontoarvoilta monimuotoiset tai maisemallisesti merkittävät peltojen reuna-alueet, pellon ja tien tai pellon ja vesistön väliset reuna-alueet tai peltoalueiden metsäsaarekkeet
 - Muut erikseen määritellyt alueet

Perinnebiotoopit

- Kallioketo, keto, niitty, rantaniitty, lehdesniitty, hakamaa, metsälaidun tai nummi
- Maakunnallisesti tai valtakunnallisesti arvokas perinnebiotooppi voi saada korotettua korvausta, mikäli täyttää määritelmän
- Metsälaidun sopimuksessa:
 - Puusto koostuu eri-ikäisistä lehti- tai havupuista
 - Laho- ja kolopuita on enemmän kuin talousmetsässä yleensä
 - Valoisia aukkoja, joissa kasvaa niittykasveja
 - Ruohoja ja heiniä enemmän kuin vastaavalla metsätyypillä yleensä

Luonnonlaitumet

- Pellon ulkopuolista aluetta, jota on käytettävä rehuntuottoon
- Eivät ole nykytilassa luokiteltavissa perinnebiotoopeiksi
- Reunavyöhykkeet ja metsäsaarekkeet kuuluvat luonnonlaitumiin
- Sopimukseen hyväksyttävällä luonnonlaitumella on oltava muusta ympäristöstä erottuvia luonto- tai maisema-arvoja, joita voidaan edistää laidunnuksella tai niitolla
- Luonnonlaitumen on sijaittava maatalousympäristöön kuuluvassa maisemakokonaisuudessa

Hoitotoimenpiteet

- Toimenpiteiden on perustuttava hyväksytyyn hoitosuunnitelmaan
- Aloitettava jokaisella loholla ensimmäisenä sopimusvuonna
- Sopimusaluetta hoidetaan vuosittain laiduntamalla tai niittämällä ja niittojätteen poiskorjuulla (pelkkä raivaus ei riitä sopimusalueen hoidoksi)
- Pidettävä ajantasaista hoitopäiväkirjaa tai lohkokohtaisia muistiinpanoja
- Muita luontoarvoja edistäviä hoitotoimenpiteitä voivat olla esimerkiksi:
 - Luontoarvojen edistämistä vaikeuttavan kasvillisuuden poisto esim. vieraslajit, lehtipuiden lehdestys, puiden ja pensaiden ylläpitöraivaus, täydennysniitto

Laiduntaminen

- Perinnebiotooppi tai sellaiseksi kunnostettava alue on aidattava erilleen muista laidunnurmista
- Ei saa aiheuttaa kasvillisuuden haitallista rehevöitymistä tai maaperän eroosiota
- Sopimusalueita ei voi käyttää pelkästään yölaitumina, eikä niitä saa käyttää talvella jaloittelualueena
- Eläinten on tultava toimeen laitumen tuotolla ilman lisärehua (laidunnuspaineen oikeellisuus kyseisellä alueella ja/tai laidunkierto)
- Laidunnuspaine mitoittettava laitumen tuoton mukaan, jotta vältetään ylilaidunnusta ja toisaalta hoidon tavoitteet saavutetaan (alilaidunnus)
- Kivennäiset ja vitamiinit ovat sallittuja sopimusalueella
- Laidunnuksessa voi olla vuoden tauko esim. loispaine

Eläinten hyvinvointi

- Eläinten hyvinvointia koskeva lainsäädäntö muuttui 1.1.2024
- Laki eläinten hyvinvoinnista 693/2023
 - Esimerkiksi juomaveden jatkuvan saannin vaatimus
- Peltotukien (sisältäen ympäristösopimukset) perusehtoihin kuuluu ehdollisuuden ehtojen noudattaminen
 - [Ehdollisuuden opas 2024](#)
- Lisätietoa eläinten hyvinvointiin ja muuhun asiaan liittyvään voit lukea Ruokavirasto verkkosivuilta → Eläimet

Kielletyt toimenpiteet sopimusalueella

- Sopimusaluetta ei saa:
 - Muokata
 - Lannoittaa
 - Käsitellä kasvinsuojeluaineilla
 - Ojittaa
 - Metsittää
- Kiellettyä ovat myös sellaiset puuston hakkuut tai raivaukset, joita ei ole erikseen kerrottu hoitosuunnitelmassa ja jotka eivät edistä luonnon monimuotoisuutta ja maisemaa

Sopimukseen ei hyväksytä

- Mikäli alueella ei ole havaittavissa selviä edellytyksiä luontaisen maatalousympäristön lajiston tai maiseman tulokselliseen edistämiseen hoidolla
- Aloja ja toimenpiteitä, joita ei hyväksytä ovat esimerkiksi:
 - Yli 100 m² tukikelvottomat alueet (mm. avokalliot, kivikot, hiekkaiset alueet)
 - Suuren petopaineen alaiset kohteet (petoaita tai muut järjestelyt)
 - Muu julkinen rahoitus kesken tai alueen hoito jatkuu sillä
 - Mikäli hoidoksi esitetään pelkkää raivausta tai aitaamista
 - Viljellyt pihanurmikot, pellot, puutarhat, puistot

Sopimukseen ei hyväksytä

- Ensisijaisesti metsätalouuskäytössä olevat kohteet:
 - Puuntuotantoa varten hoidettavat kohteet
 - Lajistoltaan ja ikärakenteeltaan yksipuoliset metsät
 - Metsät, joiden kenttäkerros valtaosin varpuvaltainen
 - Havupuumetsät, joilla ei ole maastossa selkeitä merkkejä laidunhistoriasta
 - Reunavyöhykkeet ja metsäsaarekkeet, joilla ei ole selviä toimenpiteen mukaisella hoidolla edistettävissä olevia monimuotoisuus- tai maisematarvoja

Yhteystiedot Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

- Maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimus
 - Riikka Jarkko p. 0295 038 096, Maria Träskilä p. 0295 038 024, Ulla Sipola p. 050 535 0762, Heidi Taikina-aho p. 050 351 0036 (Niina Karen p. 0295 017 222)
- Alkuperäisrotueläinten kasvattamissopimus
 - Pirjo Myllylä p. 0295 038 139
- Ei-tuotannolliset investoinnit, kosteikon hoitosopimus
 - Heli Ronkainen p. 0295 038 125

Yhteissähköpostit:

ymparistosopimus.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi

alkuperaisrotusopimus.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi

Pohjois-Pohjanmaan maaseutu- ja maatalousrahoituksen yhteiset viestintäkanavat

- [Maaseutu.fi, Pohjois-Pohjanmaa –aluesivu](#) kaikille Pohjois-Pohjanmaan maaseutu- ja maatalousrahoituksesta kiinnostuneille
- [Maatalous, Pohjois-Pohjanmaa –Facebook-sivu](#) maatalousyrittäjille ja maatalouden kehittäjille
- [Maaseutu, Pohjois-Pohjanmaa –Facebook-sivu](#) maaseudun yrittäjille, kehittäjille ja asukkaille
- [Maaseutu, Pohjois-Pohjanmaa –Instagram-sivu](#) maaseudun yrittäjille, kehittäjille ja asukkaille
- [Maaseutu, Pohjois-Pohjanmaa –YouTube-kanava](#) kaikille Pohjois-Pohjanmaan maaseutu- ja maatalousrahoituksesta kiinnostuneille
- [Maaseutuverkosto-sivu](#) maaseudun kehittäjille

